

про становлення в учнів особливої внутрішньої умови творчої активності – суб'єктності, зокрема досягнення деякими учнями рівня самостійного ініціювання творчої активності; про корекцію комунікативної сфери та сфери самосвідомості у частини учнів, що особливо актуально для підлітків.

Отже, олімпіади, спеціально спрямовані на творчий розвиток школярів, одержують назву інтелектуально-творчих. У дослідженні підкреслено їхню специфіку. Це інтеграція відбіркового, діагностичних завдань, з одного боку, та завдань розвиваючих, виховних, навчальних, з іншого (у традиційній практиці організації учнівських олімпіад акцент ставиться на перших). Ця відмінність обумовлює особливості організації олімпіад та їхнє освітнє значення.

Список використаних джерел та літератури

1. Завдання IV етапу XXII всеукраїнської учнівської олімпіади з історії. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2017. № 8. С. 14–23.

2. Черкаська Л. Олімпіада з історії – 2017. Аналіз виконання завдань IV етапу. 10-11-ті класи. *Історія України*. 2017. груд. (№ 24). С. 18–24.

3. Черкаська Л. Олімпіада з історії-2017. Аналіз виконання завдань IV етап. 8–9 класи. *Історія України*. 2017. груд. (№ 23). С. 13–17.

4. Шевченко Н. Іспанія та Латиноамериканський світ. III Всеукраїнська олімпіада для учнів старших класів. *Історія України*. 2018. № 11. С. 17–22.

УДК 37.015.31:78]:37.018.54:7

Марина Зімня,

*здобувачка освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
психолого-педагогічного факультету
спеціальності 014.013 Середня освіта (музичне мистецтво)
(Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Дем'янюк Н. Ю.)*

ЕТНОКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ У КЛАСІ ФОРТЕПІАНО

У статті висвітлюється особливості етнокультурного виховання як набуття дітьми розуміння сенсу життя та вироблення життєвої позиції з дитячих років. Стверджується, що це варто здійснювати в умовах музичних шкіл. Музична школа є одним із каналів формування у молодого покоління потреби у своїй національній культурі, у мові, прагненні ідентифікувати себе зі своїм народом.

Ключові слова: *етнокультурне виховання, музична школа, клас фортепіано.*

У наш час виникла колосальна диспропорція між напрацьованим людством багатством культури, що виявляється у матеріальних та духовних творах, способах діяльності та його незатребуваністю. Все більшою мірою виникає тиск поверхневої масової культури, що активно нав'язується засобами комунікації. На тлі кризи культури та дегуманізації проблема збереження та усвідомлення вітчизняних традицій має загальнокультурне значення. Розвиток етнокультурної свідомості та освоєння традиційних форм народної творчості є своєрідною духовною екологією етносу, необхідною в сучасну епоху навали західної культури. У загальному музичному освіті етнокультурний компонент завжди входив у зміст уроків музики як фрагментарного звернення народним пісням.

Мета статті – розкрити формування музичної культури як невід'ємної частини духовної культури учнів музичних шкіл у класі фортепіано.

В умовах переосмислення цінностей людства та націй суспільство знову звертається до культурної спадщини кожного народу, що призводить до необхідності відродження етнопедagogічної культури, духовних та моральних цінностей, звичаїв та традицій кожного народу [1, с. 145]. Важливу роль відіграє незаперечне твердження Костянтина Дмитровича Ушинського: «Виховні ідеї кожного народу пройняті національно більш ніж будь-що інше». Духовна спадщина культури сьогодні має зайняти гідне місце в соціально-культурній сфері нашого суспільства. Без опори на національно-культурні традиції неможливий цілеспрямований розвиток та вдосконалення освіти в Росії. Культура та етнокультурна освіта робить певний внесок у світосприйняття, організацію діалогу культур, формування толерантності у підростаючого покоління. Для нової освітньої ситуації характерно посилення етнізації змісту освіти, що з проблемою залучення підростаючого покоління до культури свого народу [2, с. 220]. Засобом її залучення є засвоєння дитиною способів пізнання саморозвитку, його орієнтація у навколишній світ. Впровадження у практику компетентнісного підходу у вихованні та навчанні, дозволило розширити можливості педагогів у процесі формування у вихованців етнокультурних компетенцій, тому формування – це процес цілеспрямованого розвитку особистості, її сторін, якостей під впливом спрямованого виховання та освіти, внаслідок якого дитина набуває певних якостей.

У сучасних умовах мистецькі школи є складовою єдиної системи освіти та призначені для інтелектуального, духовного розвитку дітей та підлітків, задоволення їх різноманітних освітніх та соціально-культурних потреб.

У музичній школі реалізуються такі завдання етнокультурного виховання учнів під час занять фортепіано:

– виховання любові до свого краю та Батьківщини, поваги до свого народу та інших народів, до їхньої культури та традицій;

– усвідомлення та прийняття непорушних цінностей (людського життя, сім'ї, громадянського суспільства, праці, науки, творчості);

– уміння вчитися, усвідомлювати важливість освіти, формування інтересу професійної музичної діяльності;

– необхідність вести здоровий спосіб життя [3, с. 58].

Як ми знаємо, заняття у класі фортепіано регулюється робочою програмою, де прописані вимоги до класів, терміни виконання, запропоновані репертуарні списки. Щорічне коригування та затвердження програм дозволяє їх удосконалювати, адаптувати до умов, що змінюються. Останнім часом школа перейнялася етнокультурним компонентом змісту освіти [4, с. 17]. І молоді, і досвідченіші педагоги зіштовхнулися з проблемою вибору репертуару в цьому напрямку. У зв'язку з цим ми звернулися до посібників із татарської фортепіанної музики.

Отже, музика є таким видом мистецтва, яке відображає навколишню дійсність у вигляді музичних образів, у вигляді системи музично-виразних засобів і тому має свої особливості та своє місце у формуванні загальнолюдських цінностей у школярів. Музична мова – мова звуків та інтонацій – відрізняється особливою емоційністю, і тому музика близька до дітей. Відбувається розуміння загального та особливого у культурі різних народів на прикладі фортепіанної музики. Хочеться завершити нашу роботу словами всесвітньо відомого радянського педагога В. Сухомлинського: «Як радісно, – писав він, – що музика загострює емоційну чуйність, пробуджує уявлення, навіяні красою музичних образів ... Музика – могутнє джерело думки. Без музичного виховання неможливий повноцінний розумовий розвиток дитини» [5, с. 89].

Народне мистецтво – це сильний засіб виховання людини, національна гордість народу, його історична пам'ять. Визначний російський педагог Костянтин Дмитрович Ушинський писав: «Лише варварам властиво не мати історії та руйнувати найцінніші пам'ятки». Серед цих пам'яток народне мистецтво посідає значне місце. Воно, мабуть, є головним зберігачем досягнень людського суспільства, його прогресивного розвитку протягом багатьох поколінь. На жаль, сьогодні порушені зв'язки людей з їхнім корінням, історією, тому активізація роботи з дітьми у цьому напрямі має велике значення.

Самостійне розучування легких п'єс підвищує самооцінку учня, коли він відчуває, що сам, без допомоги педагога може розібратися в метроритмічних, динамічних особливостях твору, може передати характер, настрій музики. Почуття задоволення від подолання труднощів і досягнутого результату, що відчувається учнем, сприяє його самостійному зверненню до музичної діяльності, формує стійкий інтерес до неї. Також він бачить, що завдяки своїм музичним талантам він стає цікавішим в очах своїх рідних, друзів. У нього зростає почуття самоповаги та бажання самоствердитися як особистість, що важливо для учнів середніх та старших класів у зв'язку з психологічними особливостями цього віку. Формування музичного мислення, творчої уяви, вміння працювати самостійно призводить до стабільно добрих та високих результатів.

Навчання гри на фортепіано – складний та багатогранний процес. Він включає не лише піаністичне, а й загальномузичний розвиток учня, виховання світогляду та моральних якостей, волі та характеру, естетичних уподобань та любові до музики, інтерес до праці та вміння працювати. Заняття мистецтвом знімають нервово – психічну напругу дітей, заряджають позитивною енергією, створюючи емоційно – позитивний настрій навчання.

Розвиток творчих можливостей учнів стимулюється як у вигляді цікавого матеріалу, а й переконаністю педагога у творчому дарі дитини. В атмосфері доброзичливості та співпереживання, поваги до особистості учень легко сприймає будь-які завдання. Педагог не повинен забувати про підтримку віри учня у власні сили.

Список використаних джерел та літератури

1. Білецька М. В. Про деякі проблеми мнемічної діяльності студентів в навчальному процесі. Теоретичні та практичні питання культурології: [зб. статей]. Ч. II.; за ред. А. К. Мартинюка, Т. В. Мартинюк. К.: Логос, 1997. С. 144–150.

2. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Підручник / Т. П. Воробкевич. Львів: ЛДМА, 2001. 224 с.

3. Евтушенко И. М. Развитие координационных навыков в процессе обучения игре на фортепиано: [методические рекомендации] / И. М. Евтушенко. Сыктывкар, 2011. 95 с.

4. Крицький В. М. Формування умінь художньої інтерпретації творів музичного мистецтва у студентів музично-педагогічних факультетів педагогічних інститутів. Методичні рекомендації. Ніжин, 1992. 28 с.

5. Максимов О. Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського: навч. посіб. / О. Б. Максимов; Донець. держ. муз. акад. ім. С. С. Прокоф'єва. Донецьк: Схід. вид. дім, 2007. 128 с.